

ság vastag rétege alatt rejtőző igazság felkutatása.“

Azok, akik szeretik az igazságot és nem riadnak vissza annak összetettségtől, ellentmondásaitól, nem mindig könnyen értelmezhető ornamentikájától, kedvüket lelhetik ebben az Aretino-életrajzban. Senkiben sem őt festőiben testet a cinquecento Olaszországa, mint éppen Aretinóban. Ez a plebejus egyenrangú félként áll a pápák és a uralkodók elé; a kereszténység és a pogányság éppen úgy találkozik szellemében, mint erkölceiben. Könnyen csap át kétségbeesett szenvedélyből gőgös kicsapongásba; sohasem érzi magát inkább erkölcsösnek, mint amikor pornográfiával vádolják Aretinot, a legmegkapóbban nagy barátja, *Tizian* határozta meg, aki „az irodalom condottiere“-jének nevezte. Aretino, a modern újságírás tulajdonképpeni megalapítója, de nemcsak az első időszaki sajtóterméket szerkesztette, hanem az első reklám szerződések is. Amint látjuk, Dublin megvilágításában eltűnik kortársainak „isteni Aretinoja“, éppen úgy, mint az álszemérmes történészek pornográfusa s megjelenik, két karrikatura helyett, az ember, az író, aki tülön túl emberi s korának túl hú fia volt ahhoz, hogy ne mondjon ellent önmagának.

EVE CURIE: MADAME CURIE. (Franciaul: NRF, Paris 1938; magyarul: Révai Testvérek, Budapest.)

Marie Curie és Pierre Curie életrajza a Curie házaspár legfiatalabb leányának tollából semmiképp sem sorolható a műalkotások, ugyanakkor azonban a divatos életrajzok közé sem. Értéke — nagyszerű tárgya; két zseniális tudós magán életének és közpályájának meleg, meghitt rajza s a szerző ihlete, amivel tárgyát az olvasó elé emeli.

A könyv sulypontja az asszony életének elmondása. Nem azért, mint ha édesanyja sulyát és szerepét tulbecsülné a szerző apjával szemben, hanem mert Curiene élete bonyolultabb, teli váratlan és mély, nem egyszer sulyos lírai fordulókkal, nem is említve, hogy az asszony időben és hatásban is tul élte férjét, aki egy ostoba baleset következtében meglehetősen korán elpusztult. A könyvben a legszebb: a két ember összehasonlításának átértése. A pompás és „sikerült“ házasság képe, amely ebben a beszámolóban valóban — áldott. Külön karakteriológiai elemzést érdemelne ennek a házasságnak az elemzése. Két, természetire, magatartásra teljesen azonos ember; de olyan fokon ezekben a tulajdonságokban, amik már teljesen kizárják, sőt kihívják egymást. S azonkívül: két teljesen különböző származási környezet (az asszony lengyel, a férfi francia) s mégis. — A két ember még az utódaiban is páratlanul pompás két emberpéldány. A rossz élet és a rossz összefüggések ilyen emberek szemléletekor pillanatnyi felmentésben részesülnek.

HERMANN STEINHAUSEN: DIE ZUKUNFT DER FREIHEIT
(Europa Verlag, Zürich)

A rokonszenves könyv tárgya: napjaink. Tártyilag Spengler, Rathenau, Jasper, Jünger ismeretes főkönyvei sorába tartozik s végső soron, említettekkel együtt Nietzsche nihilizmusából táplálkozik. Közös ezenkívül említettekkel a leírás, a valóság, amivel *mindent* megérteni s megragadni vél. Mindenesetre: mester a modern élet átértésében, illetve leírásában. Szikrázó életösszefüggés felismerései mindig költőre, mindig filozófusra vallanak. Különben mély óhaja, hogy a világ ne legyen totális, se államilag, se egyébként. Ez az a pont, ahol elválík a hagyományos értelmiségi típustól. A valóságot korántsem fogadja el úgy, ahogy rákényszerül ma az emberre s mert a szellem munkása mást nem tehet: